

ABSTRACT

ASPECT AND EVIDENTIALS IN LAHU SHI: A COGNITIVE PERSPECTIVE

Prang Thiengburanathum

Payap University, Chiang Mai, 2004

Supervising Professor: Brian Migliazza

This thesis examines the nature of aspect and evidentials in Lahu Shi, a member of the Tibeto-Burman subfamily of the Sino-Tibetan family of languages. According to traditional grammar, aspect is a grammatical category which deals with how the event is viewed such as whether it is progressive, perfective, completive etc. As for evidentials, they are obligatory elements which have a source of information as its primary meaning. Are these grammatical elements themselves merely grammatical devices or do they also have inherent conceptual content which is significant to their meaning and grammatical behavior?

This thesis is analyzed within the framework of Cognitive Grammar (CG), which has the main claim that meaning resides in conceptualization. Meaning is thus equated to conceptual content which can be shaped and construed (Langacker 1987a, 1991a, 1991b, 2000, 2002).

In this analysis I propose that it is the conceptual construal of each aspect marker which is responsible for the difference between them. *Chehd* 'stay' and *tod* 'walk', for example, are considered different kinds of progressives due to their different profiles. The profile of *chehd* is 'locational restrictedness' (that is, it causes a process

to be construed as restricted or situated within a particular spatial location), and that of *tod* 'locational unrestrictedness' or 'locational shift' (that is, it imposes a specific image of a trajector moving from one location to another on the conceptualization of a process/situation). The analysis illustrates that the two aspect markers are derived from their lexical sources. This thesis also shows that evidentials function as grounding elements. That is, they are deictic and epistemic in nature and have additional grammatical properties that are capable of deriving a finite clause as well (Langacker 2002a). This evidence from Lahu Shi supports a CG claim that meaning is equated with conceptualization and is inseparable from grammar. In other words, not only does a lexical item have conceptual import but a grammatical element does as well. The difference is the grammatical element imposes a specific image on the conceptual content of the lexical element. Also, this thesis adds to the descriptive research of Lahu specifically and Southeast Asian languages generally by providing an understanding of the grammatical and semantic structure in these languages, especially how they are understood in a unified account.

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์คำแสดงกาลลักษณะและคำแสดงแหล่งที่มาของความรู้

ในภาษาลานูซีเชิงไวยากรณ์ปริชาน

โดย ปรางค์ เทียงบูรณธรรม

มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2547

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. ไบรอัน มิกลืออาซา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาวิเคราะห์คำแสดงกาลลักษณะ (aspect) และคำแสดงแหล่งที่มาของความรู้ (evidential) ในภาษาลานูซี ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลทิเบต-พม่า ตระกูลย่อยของตระกูลจีน-ทิเบต ตามทฤษฎีไวยากรณ์แบบดั้งเดิม (Traditional grammar) คำแสดงกาลลักษณะจัดเป็นคำไวยากรณ์ที่ใช่งชี้ลักษณะของทัศนภาพเหตุการณ์ เช่น เป็นทัศนภาพแบบ progressive, perfective หรือ completive เป็นต้น ส่วนคำแสดงแหล่งที่มาของความรู้จัดเป็นคำไวยากรณ์บังคับที่ชี้แหล่งที่มาของข้อมูล คำถามที่เกิดขึ้นตามมาคือ คำเหล่านี้เป็นเพียงแค่เครื่องมือทางไวยากรณ์เท่านั้น หรือมีสาระเชิงมโนทัศน์ที่สำคัญต่อความหมายและรูปแบบทางไวยากรณ์ การวิจัยนี้นำเสนอวิธีวิเคราะห์ตามแบบทฤษฎีไวยากรณ์เชิงปริชาน ซึ่งมีแนวคิดหลักว่า ความหมายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางความคิด (conceptualization) นั่นคือ ความหมายจัดเป็น

สาระเชิงมโนทัศน์ (conceptual content) ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ (Langacker 1987a, 1991a, 1991b, 2000, 2002) ด้วยความสามารถเชิงปริชาวนในการมองต่างมุม (construal) ของเรา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอแนวคิดที่ว่า ความแตกต่างของคำแสดงกาลลักษณะอยู่ที่ความแตกต่างในการมองต่างมุม เช่น คำแสดงกาลลักษณะความต่อเนื่อง (progressive) แะ 'อยู่' และ ตู 'เดิน' แตกต่างกันที่การมองต่างมุมแบบ profile โดยที่ profile ของ แะ คือ 'การจำกัดเขต' (locational restrictedness) ส่วนของ ตู คือ 'การย้ายที่' (locational shift) ในการวิเคราะห์คำแสดงแหล่งที่มาของความรูพบว่า คำเหล่านี้เป็นตัว grounding นั่นคือ เป็นคำที่มีลักษณะบ่งชี้ และมีคุณสมบัติในการสร้างประโยคสมบูรณ์ (Langacker 2002a)

ผลการวิเคราะห์ที่ได้สนับสนุนแนวคิดของนักภาษาศาสตร์แนวไวยากรณ์เชิงปริชาวน ที่ว่าความหมายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางความคิด และไม่สามารถแยกออกจากโครงสร้างทางไวยากรณ์ได้ ไม่ว่าจะมีความหมายของคำศัพท์หรือความหมายของคำไวยากรณ์ก็ตาม นั่นคือ คำศัพท์และคำไวยากรณ์ต่างมีสาระเชิงมโนทัศน์ ต่างกันเพียงคำไวยากรณ์สามารถปรับเปลี่ยนสาระเชิงมโนทัศน์ของคำศัพท์ได้